

Goed plan om het WML te koppelen aan een economische parameter zoals het gemiddelde loon. Maar het zou nog beter zijn om het WML (ook) aan andere economische parameters te koppelen, zoals de gemiddelde huizenprijs en andere lasten die van dat WML moeten worden bekostigd.

Het gaat er uiteindelijk om, dat iedereen toegang heeft tot een bepaald minimum-deel van de economische koek (goederen en diensten die we elkaar leveren). Het is niet vanzelfsprekend dat een eenmalig gekozen percentage van het gemiddelde inkomen altijd nodig of toereikend is om tot een bepaald minimum-pakket goederen en diensten toegang te krijgen.

Even rekenen. Als P procent van de mensen het WML heeft, heeft (100-P) procent dat niet. Laten we voor het gemak even vergeten dat er allerlei uitkeringen aan het WML gekoppeld zijn, en laten we verder het gemiddelde inkomen van die (100-P) procent die geen WML hebben, H noemen (van "Hogere inkomens"). Dan bedraagt het gemiddelde inkomen G van de hele bevolking:

$$G = (P \times \text{WML} + (100-P) \times H) / 100$$

De inkomensverhouding V tussen arm en rijk bedraagt dan

$$V = \text{WML} / H = 0,6 \times G / H = 0,6 \times (P \times V + 100 - P) / 100$$

hetgeen kan worden herschreven tot

$$V = 1 - 40 / (100 - 0,6 \times P)$$

Hier staat dat de kloof tussen arm en rijk volgens een weinig intuïtief verband afhangt van het percentage van de bevolking dat het WML ontvangt. Voor kleine waarden van P is V nagenoeg de 60% waar we van uit zijn gegaan, maar naarmate P toeneemt, neemt V af en krimpt dus het WML ten opzichte van de hogere inkomens. Hoe meer mensen het WML ontvangen, hoe groter de kloof tussen arm en rijk is. Dit kan niet de bedoeling van het voorstel zijn.

De bedoeling van het voorstel zal zijn om het WML en de daarvan afgeleide inkomens te koppelen aan een referentie-inkomen dat meebeweegt met de economie. Dat referentie-inkomen kan wel een gemiddeld inkomen zijn, maar dan alleen van mensen wier inkomen niet aan het WML is gekoppeld. De hierboven gesignaleerde complicatie treedt dan niet op.

Maar dat leidt weer tot nieuwe problemen. Stel dat we zorgpersoneel voortaan minimaal 130% WML gunnen. En stel dat we ook voor steeds meer andere beroepen minimum-inkomens afspreken die afgeleid zijn van het WML. Dan wordt het deel van de bevolking met een inkomen dat niet aan het WML is gekoppeld steeds kleiner. Het referentie-inkomen wordt steeds gevoeliger voor fluctuaties van de vrijgelaten inkomens, wat het daaraan gekoppelde WML instabiel maakt.

Ik stel daarom een iets andere benadering voor: kijk welk deel van "de koek" vandaag de dag toegankelijk is met 60% van het gemiddelde inkomen, definieer op basis daarvan een referentie-pakket goederen en diensten dat we elkaar minimaal gunnen, pas jaarlijks dat referentie-pakket aan om de algehele welvaartsstijging (of -daling) te weerspiegelen, en vertaal dit terug naar een referentie-inkomen (dat dan meteen 100% WML is). Oftewel: vat de koe bij de horens, en ijk niet het inkomen maar ijk de participatie in de welvaart.

Tot slot: dat referentie-inkomen / referentie-pakket moet dan wel haalbaar zijn voor iedereen die werkt naar vermogen. Voor mensen met bijvoorbeeld een urenbeperking of een pandemie-gevoelig beroep is dat nog altijd niet het geval. Het WML zou daarom geen uurloon maar een gegarandeerd weekinkomen moeten zijn, waar nodig doordat de Staat bijspringt met een uitkering of noodpakket.